

6/2021 • NADĚJE

OPUSCULUM

ČASOPIS ČESKÉ DOMINIKÁNSKÉ RODINY

Obsah

Fr. Gerard Timoner III OP: Úvodní slovo (exkluzivně pro OPusculum) | **2**

Hail Mary play. Kázání magistra řádu na pouti v Uherském Brodě | **4**

Dominikánský měsíc pokoje 2021 – Venezuela | **6**

Ivan František Bok, Jiří Reginald Machačík:
Druhá kapitula laiků sv. Dominika | **8**

Další zprávy ze života laiků sv. Dominika | **10**

Lenka Bernadetta Nezbedová: Plzeňská zdislavská radost | **10**

Lenka Bernadetta Nezbedová: Vzpomínka na nejstarší zdislávku | **11**

SM. Vincenta Vodáková OP: Nadějně knihy | **13**

Terezie Eisnerová OP: Dominikánský odkaz naděje: úsilí a dar | **15**

Dagmar Ester Kopecká: Stůl prostřený v naději | **18**

Fr. Irenej Šiklar OP: Mezi nadějí a bázní | **20**

Fr. Václav Veselský OP: Naděje, nadpřirozená žádostivost | **22**

Peter Kreeft: Opovážlivost | **25**

Tomáš Jan Machula: Tomáš a Tomáš | **27**

Charles Journet: Maria – znamení naděje | **29**

Advent a Vánoce se svatým Augustinem | **30**

Z nabídky nakladatelství Krystal OP | **30**

Milí přátelé,

*Naděje je Kristus
v nás. Naděje je
slíbená přítomnost
Dominika v nás.
Naděje je naše
společenství
v modlitbě.*

co se mi vybaví, když se řekne naděje? Co pro mě naděje znamená?

Někdo z řádu se mě možná zeptá: „Jsi optimistický při pohledu na náš řád?“ Upřímně řečeno, když se na nás podívám, mohu říct jen to, že optimistický nejsem. Mám ale naději! Optimismus totiž staví pouze na vlastních schopnostech a zdrojích, ale vzhledem k výzvám, které před námi stojí, jasně vidíme, že naše zdroje jsou až příliš omezené. Naděje naproti tomu není založená na domněnkách, co máme nebo kým jsme, ale na tom, kdo je s námi. Podle listu Kolosanům je naděje Kristus v nás. Máme naději i přesto, že na mnoha místech, jako je Irák, Pákistán, Čína nebo Barma, naši bratři pořád trpí. Protože naděje je Kristus v nás. Naděje je také útěcha, kterou dostáváme, když jsme s bratry a sestrami, protože naděje otrásá izolaci.

Pro nás dominikány má v této souvislosti zvláštní význam zpěv *O spes miram*, Obdivuhodná naděje, který slaví okamžik Dominikovy smrti. Jak ale může být nějaká naděje ve smrti? Vždyť text písně říká, že bratři plakali! Jak může být naděje v slzách? Sledujme další slova této modlitby:

„Obdivuhodnou naději zanechals, Otče,
bratřím svým,
v hodině žití poslední nad tebou plačícím,
že pomáhat i po smrti chceš dětem prosícím.
Vyplň svůj slib a podporuj nás přimlouvou,
Otče, po všechen čas.“

Bratři jsou při zpěvu této modlitby plní naděje proto, že důvěřují Dominikovi a jeho slibu, že s nimi (a také s námi) zůstane spojený v modlitbě. Naděje je slíbená přítomnost Dominika v nás. Ale to je jen jedna stránka věci. Druhou stránkou je, že přítomnost bratří dává naději i samotnému Do-

Foto: SM. Štěpánka Šenkeríková OP

minikovi, že nezemře osamocen, že u jeho smrtelného lože jsou bratři s ním. Myslím, že přesně to by měla být naše zkušenost s nadějí. Máme vědomí, že nejsme sami. Uvedu příklad: *Já* jsem v Uherském Brodě. *My* jsme všude na světě. *Mně* je 53 let. *Nám* je 800 let.

Když se z *já* stane *my*, naše identita se rozšiřuje. Proto jsme s otcem Alanem šťastní, když vidíme dominikánskou rodinu pohromadě. *Já* o sobě mohu říct jen to, že jsem hříšník, ale *my* jsme svatí. Máme tolik světců v dominikánském řádu! Je to nedávno, co jsme se s bratry ze Santa Sabiny sešli při příležitosti svatořečení naší „nové“ světky Markéty z Città di Castello. To je právě ta naděje – i když *já* jsem hříšník, patřím do rodiny světců. Naděje je naše společenství v modlitbě. V Santa Sabině se každou noc modlíme za některou konkrétní dominikánskou provincii a za všechny větve dominikánské rodiny, které se v ní nacházejí, a potom se modlíme za každou jednotlivou větev dominikánské rodiny zvlášť. Doufám, že vy se za nás také modlíte. Nyní rozumíte, proč papež František vždy prosí o modlitbu za sebe samotného. Žádá nás, abychom s ním byli ve společenství modlitby a o to samé žádám i já vás.

magistr řádu fr. Gerard Timoner III OP
exkluzivně pro čtenáře OPuscula
Růžencová pouť v Uherském Brodě, 3. 10. 2021

Hail Mary play

Kázání magistra řádu fr. Gerarda Francisca Timonera OP
pronesené na Růžencové pouti 3. října 2021 v Uherském Brodě

Foto: © Stanislav Kadlčík

Shromáždili jsme se kolem eucharistického stolu, abychom vzdali díky Pánu za mnoho požehnání, která jsme od něj přijali. Slavíme růžencovou pouť uprostřed trojího jubilea: 800. výročí narození sv. Dominika pro nebe, 450. výročí vítězství v námořní bitvě u Lepanta, připisované Panně Marii, a 150. výročí prohlášení sv. Josefa, snoubence Panny Marie, za patrona církve. Při všech těchto jubileích se díváme na Pannu Marii jako na ustavičný vzor věrnosti či oddanosti Pánu Bohu.

Možná už jste slyšeli výraz „Hail Mary play“ – „Zdrávas Maria, hrej“, který pravděpodobně pochází od hráčů amerického fotbalu z Univerzity Notre Dame, kteří se v roce 1922 před svými zápasy modlili „Zdrávas Maria“. V určitou chvíli už to byla jen zoufalá hra, při které ono zvolání „Zdrávas Maria, nahraj“ mohlo přivolat vítězství pouze zázračně. Modlit se za vítězství v zápase může vypadat jako zlehčování modlitby. Anebo zase modlit se o vítězství v bitvě, jak tomu bylo v bitvě u Lepanta, může našim uším znít jako politicky nekorektní modlitba. Ale pokud je někdo zvyklý se modlit, tak

modlitba proniká všechny jeho starosti. Vždyť když se i méně důležité záležitosti stanou součástí naší modlitby, tak všechno svěřujeme do moci Boží.

Věřím v sílu modlitby. Modlím se, protože věřím. Modlím se, protože věřím, že bez Boha jsem bezmocný, neschopný. Modlíme se společně, protože věříme v sílu společenství, věříme, že společně vytváříme církev, jedno společenství Božího lidu.

Někdo se může ptát: Jestliže je modlitba rozhovor s Bohem, jak může být prosté opakování „Otče náš“ a „Zdrávas Maria“ rozhovorem? Je modlitba růžence jen pouhým bezmyšlenkovitým, monotónním monologem? Vždyť přece modlitbou svatého růžence *ustupujeme do rozhovoru s Bohem*. Modlitba Páně a první část modlitby „Zdrávas Maria“ jsou součástí evangelia, Slova Božího, a tak nám tato modlitba umožňuje naslouchat, rozvažovat o Božím slově v našem srdci. Počáteční slova modlitby Páně nás vyzývají, abychom uznali a ocenili milost, které se nám dostává jakožto Božím dětem, že jsme si vzájemně bratry a sestrami. Každá prosba v modlitbě Páně vyjevuje milujícího Boha, který nás živí, odpouští nám, chrání nás od zlého. Slova archanděla Gabriela „Pán s Tebou“ jsou slova adresovaná Marii a také nám, neboť Bůh je *Emmanuel*. Zvěstuje Boží blízkost nám lidem. Poté, co nasloucháme Božímu slovu, oslovujeme také Marii: „svatá Maria, pros za nás...“. A pak oslavujeme Trojjediného Boha: „sláva Otci i Synu i Duchu svatému“. Růženec je pozváním, abychom vstoupili do hlubšího rozhovoru s Bohem. Zve nás, abychom se účastnili, abychom se přidali k rozhovoru Marie s Bohem.

Maria se stala součástí našich životů díky třem krátkým, ale důležitým rozhovorům. První rozhovor byl s archandělem Gabrielem: „Neboj se, Maria... Hle, počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš.“ Maria řekla andělovi: „Staň se mi podle tvého slova.“ (Lk 1, 26–37) Skrze tento rozhovor se Maria stala *Theotokos*, Matkou Boží. Druhý rozhovor se odehrál na svatbě v Káně: „Můj synu, už nemají víno.“ Zdá se, že Ježíš otálel: „Ještě nepřišla má hodina.“ Ale nakonec přeci jen vyhověl žádosti své matky, která řekla služebníkům: „udělejte, cokoli vám můj Syn nařídí“ (Jan 2, 1–11). Tento „rozhovor“ ukazuje Marii jako naši přímluvkyni, která na nás naléhá, abychom poslouchali Boha, abychom byli jeho učedníky. Třetí rozhovor je možno sledovat u paty kříže: „Ženo, hle tvůj syn!“ (Jan 19, 26–27) Rozhovor se zde jeví spíše jako monolog, protože z úst truchlící matky nezazněla žádná slyšitelná odpověď. Ale v tichu jejího zkormoučeného srdce musela Maria opakovat svoji odpověď andělovi: „staň se mi podle tvého slova“. V tomto rozhovoru u paty kříže nám Ježíš dává Marii za „naši“ Matku.

Rozhovor nás proměňuje, otvírá nám obzory porozumění. Když se staří kamarádi znepřátelí a posléze přeci jen vstoupí do upřímného rozhovoru,

otevívají se možnosti k obnově přátelství. Když lidé s rozličnými přesvědčeními a vírou opravdově, upřímně vstoupí do rozhovoru, otvírají se cestě vzájemného pochopení, pohledu očima druhého. Když se cizinci přivítají v rozhovoru, brzy zjistí, že ten *druhý* nakonec není až tak jiný.

Maria se proměnila v milující rozhovor s Bohem, stala se *Matkou Boží, Přímluvkyní, Učednicí a Naší Matkou*. Když vstoupíme do rozhovoru s Bohem, vstoupíme do modlitby, hlubokého rozmlouvání s Bohem, které vede k zásadní proměně, to je k obrácení. Když vstoupíme do rozhovoru s druhými, z nepřátel se mohou stát přátelé, *jiní* a cizí se mohou stát *dobře známí*, tzn. někdo, kdo není až tak jiný než my; konečně všichni sdílíme jednu a tutéž lidskost, my všichni patříme do rodiny Boží, *jsme bratři a sestry!* Ve své třetí encyklice „*Fratelli tutti*“ o bratrství a sociálním přátelství nás všechny papež František vyzývá, abychom věnovali pozornost této důležité pravdě. Jestliže lidstvo rozpozná, že máme jednoho Otce a že jsme jedna rodina, nebude jen přežívat, ale dokonce vzkvétat.

Přeložila SM. Bernadeta Prášková OP
Záznam homilie fr. Gerarda Timonera OP
lze sledovat na TV NOE = QR kód

Dominikánský měsíc pokoje

Venezuela: 28. listopadu 2021 – 1. ledna 2022

Na výzvu evangelia starat se o ty nejpotřebnější bratry a sestry reaguje venezuelská dominikánská rodina, čítající 21 bratří, 195 sester, 85 laiků a 42 mladých lidí, tak, že spravuje 6 farností a 32 škol a dále zajišťuje 15 sociálních programů (provozují domy s pečovatelskou službou, pěstounské, kazatelské a charitativní zařízení, menzy).

V projektu Naděje kladou dominikáni na první místo vzdělání, protože představuje nejefektivnější způsob, jak přispět k vybudování lepší země.

Přítomnost bratří dominikánů po celé zemi jim umožňuje pečovat o více než 600 dětí ve farnostech, 21 815 dětí a mladých lidí ve školách, z nichž 7 % dostává stipendia od řeholních společenství na úhradu svého studia a dalších 56 % získalo podporu ve formě úhrady jídla, školních uniforem a pomůcek, oblečení a obuvi, duchovní a psychologické péče. Pomáhají celkem 16 000 rodinám, více než 400 starším lidem v domácí péči a více než 40 dívkám v pěstounských zařízeních.

Projekt Naděje je realizován ve čtyřech programech, které dominikánům umožňují široce a organizovaně uskutečnit jejich poslání „vzdělávat občany Venezuely v dominikánském duchu, ve světle víry a křesťanských a občanských hodnot a posílit obranu lidských práv ve Venezuele“.

Vychovávat pro mír

Ve spolupráci s organizací Educating for Peace nabízejí na svých školách pro děti a mladé lidi akademický program zaměřený na podporu soužití, řešení konfliktů a problémů pomocí vzdělávání učitelů a vypracovaných směrnic pro každou společenskou vrstvu.

„Kazatelské“ stipendium

Svým stipendistům, jejich rodičům a dominikánskému týmu Justice and Peace zajišťují vzdělávací program zaměřený na demokracii, který je učí, jak podporovat občanské hodnoty ve společnosti prostřednictvím umění a informačních a komunikačních technologií.

Dominikánské centrum pro studenty

Spolu se Studentským hnutím organizovaným na každé škole poskytují studentům zkušenosti s prožíváním a obhajobou demokratických a občanských hodnot týkajících se průběhu voleb, správy věcí veřejných a odpovědnosti.

Ne z mrtvých kůží!

Výrok sv. Dominika „Nemohu studovat z mrtvých kůží, zatímco mí bratři a sestry umírají hladem“ inspiroval tamější komunitu k soucitu s těmi nejzranitelnějšími a k podniknutí konkrétních kroků v jejich prospěch: zřizují pro ně stravovací centra, organizují sbírky šatstva, poskytují finanční pomoc rodinám a pro chudé zajišťují potraviny, léky a školní potřeby, duchovní a psychologickou podporu.

Přátelé, připojme se k modlitbám za dominikánskou rodinu ve Venezuele a za všechny, kterým obětavě slouží. Její aktivity je možné podpořit i finančně: příspěvky můžete posílat do 6. ledna 2022 na účet České dominikánské provincie 637 5022/2700 (do zprávy pro příjemce uveďte „Měsíc pokoje“). Další informace: <https://www.op.org/event/month-for-peace-2021>

Druhá kapitula laiků sv. Dominika

Foto: © Milena Shanko

V pátek 24. září večer se u sv. Jiljí v Praze sešli zástupci více než dvou třetin všech laických sdružení naší provincie. Otec Hyacint měl na zahájení krátkou, ale krásnou promluvu: *cílem našeho kázání je, aby se druzí mohli setkat s Kristem*. Strávili jsme pěkný, přátelský večer při dobrém červeném víně, při němž kapituláři představili sebe a svá sdružení. Příjemným překvapením večera bylo, jak bohatý je život jednotlivých sdružení.

V sobotu ráno jsme drtivou většinou hlasů provinčním moderátorem zvolili opět **Miroslava Františka Falkenauera** ze všerubského sdružení. Jeho volbu vzápětí přišel potvrdit s poblahopřáním otec provinciál. Dopoledne

jsme pak věnovali trvalé formaci, jak nám ji uložil celosvětový kongres dominikánských laiků ve Fatimě v roce 2018, a odpoledne jsme se ponořili do složitých otázek kolem spolupráce dominikánské rodiny. Kapitulu mistrně řídil staronový moderátor Miroslav František; a nejen duchovně, ale i fyzicky nás celou dobu trpělivě doprovázel otec Hyacint. Byli jsme tedy v těch nejlepších rukou a v rukou Božích. Navštívit a povzbudit nás přišli rovněž sestra Růžena z lysolažského kláštera mnišek a otec Irenej.

V neděli následovala volba provinční rady. Po 4 kolech hlasování byli zvoleni Jana Pavla Sedláková z MS Blansko, Jan Jáchym Beneš z 5. pražského sdružení, Viktor Petr Houdek z MS Jablonné a Ivan František Bok z 5. pražského sdružení. Všem opětovně i nově zvoleným přejeme hodně sil, milosti Boží a nekonečnou trpělivost, která však jak známo přináší růže.

Nedělní odpoledne bylo ve znamení projednávání úpravy partikulárních směrnic. Jde o drobné změny, které však napomohou plynulejšímu řízení sdružení a poskytnou i návod k řešení některých obtížnějších situací, zahrnuty jsou i změny, které směrnice aktualizují s ohledem na nové úpravy základních dokumentů na řádové úrovni. Nové směrnice budou přeloženy,

odeslány ke schválení do Říma a následně promulgovány otcem provinciálem. Teprve tím vejdou v platnost. Zatím platí dosavadní partikulární směrnice beze změny.

V pondělí jsme se věnovali tématu apoštolát a precizování textů akt kapituly. Zde patří velký dík všem, kdo se toho ujali, zvlášť Miroslavu Františku Falkenauerovi, Janu Vincenci Horáčkovi, Evě Imeldě Fuchsové a Janu Jáchymu Benešovi. V úterý na den slavnosti svatého Václava náš představený po ranní mši svaté akta kapituly slavnostně vyhlásil.

Letošní kapitula byla opravdu krásná. Tím, že byla rozložena celkem do pěti dnů, stihli jsme prodiskutovat všechna témata. Co jsme jeden den načerpali, mohli jsme do druhého dne promodlit a promyslet. Názory a stanoviska se tak pěkně cizelovaly, precizovaly. Nedokážu si představit, že bychom něco tak plodného stihli třeba za víkend!

Kapitula byla krásným zážitkem bratrského společenství a účasti na dobrech řádu. Velký dík patří především otcům, kteří nám konání kapituly ve svém klášteře umožnili a opravdu pečlivě se nám věnovali, a dále samozřejmě všem, kdo se na její přípravě a průběžném zajištění podíleli, zejména Janu Jáchymu Benešovi z 5. pražského sdružení, který se po celou dobu kapituly staral o naše stravování. Bohu a sv. Dominiku díky!

*Ivan František Bok, Jiří Reginald Machačík
redakčně upraveno, kráceno*

Foto: © Milena Shanko

Setkání provinční rady laiků

Provinční rada laiků se sešla 27. 11. 2021 v Brně a stanovila výši kontribucí na rok 2022, vzala na vědomí, že nové směrnice budou promulgovány nejspíš v prosinci 2021, navrhla kandidáty na ofcium promotora pro laiky pro kapitolu bratří v lednu 2022, stanovila termín příštího formačního setkání na 20.–22. 5. 2022, tématem bude moc v církvi (místo konání upřesníme), a rozdělila úkoly na projektu trvalé formace. Další setkání rady se uskuteční v lednu 2022. Více na laici.op.cz/zpravy

Ivan František Bok

Zpráva ze znojemského sdružení

Ve čtvrtek 28. října 2021 jsme na pravidelném setkání našeho sdružení mezi sebou přivítali naši novou kandidátku paní Věru Červenkovou ze Znojma, pro nás již známou tvář z farnosti, která se zvláště zajímá o dějiny dominikánského řádu. Provázíme ji i všechny naše bratry a sestry ve formaci modlitbou.

*Michaela Benvenuta Hobzová
redakčně upraveno, kráceno*

Plzeňská zdislavská radost

V sobotu 25. září 2021 se téměř všechny sestry zdislávky se svým otcem spirituálem Antonínem Krasuckým OP sešly v chrámu sv. Jana Nepomuckého v Plzni na Borech, aby se staly svědky věčných slibů naší milé sestry Marie Terezie z Lissieux Švarcové.

Přes počáteční zmatky kvůli nemožnosti zaparkovat začala mše svatá, kterou celebroidli s otcem spirituálem místní farář P. Bogdan Stepień a nemocniční kaplan P. Jiří Barhoň. Hudebního doprovodu se ujala místní varhanice Petra Boučková.

Cesta naší sestry k zasvěcenému životu nebyla jednoduchá, přes dominikánské terciáře se dostala až ke zdislávám, kde zakotvila na základě dispensy od Svatého otce. Její obětavý a naplněný život je důkazem toho, že Boží cesty jsou často nevyzpytatelné. Pán splnil přes všechny životní peripetie její touhu z dětství, i když je matkou tří krásných dcer, které se slavnosti také zú-

častnily. Sestra Terezka pracovala dlouho u starých lidí v charitě, navštěvovala staré a nemocné, pomáhala v dominikánském klášteře. Nyní v důchodu vypomáhá v církevní mateřské škole. Děkujeme Bohu za její vytrvalost, statečnost a odvahu jít za hlasem svého srdce.

Všichni účastníci slavnosti pak byli pozváni na slavnostní oběd do sálu místní fary, který obětavě uvařily a připravily sestry z Kongregace sester dominikánek. Atmosféra tohoto setkání byla velmi přátelská a rodinná. Měli jsme mezi sebou kromě kněží také paní Mílu Weinigerovou, která absolvovala katechetický kurs v Holýšově s naším zakladatelem P. Janem Skácelem a dr. Marií Veselou. Její vzpomínky velmi obohatily naše setkání.

Sestra Terezka je vyučená švadlena, a tak jsme jí podle naší tradice předaly dar – šicí stroj Singer – dort, který jsme dovezli nepoškozený až ze Šumperka. Prý byl velmi dobrý, všem chutnal, hlavně dětem ve školce. Hlava Singrovka prý počká v mrazáku na další uplatnění...

Děkujeme Pánu Bohu za tento krásný den, za milost povolání, za obětavou službu kněžím a sestrám dominikánkám. Kéž tvoříme i nadále krásnou rodinu Božích dětí!

*Lenka Bernadetta Nezbedová
generální představená Díla blažené Zdislavy*

Vzpomínka na nejstarší zdislávku

Svůj život odevzdala tiše v sobotu 2. října 2021 svému Pánu sestra Sekulárního institutu Dílo blažené Zdislavy Marie Jana z Kříže Smetanová, která dožívala svůj život v Charitním domově na Moravci. Společně se svojí mladší sestrou Annou Kateřinou tvořily na Moravci, a vlastně po celý život, nerozlučnou zdislavskou dvojici, vzájemně se podporovaly a pomáhaly si.

Sestra Marie vyrůstala se svými dalšími třemi sestrami v rodině zeměděle v Němčicích. Vyučila se švadlenou a svým šitím a prací na poli přispí-

vala na živobytí celé rodině, zejména v těžkých poválečných časech. Sestra Anna vzpomíná, jak nosila na ramínku každou sobotu ušité šaty zákaznicím po vesnici, byl to její přínos k tomu, aby mohla studovat vysněnou střední školu. Její sestra Emílie se přihlásila do katechetického kursu v Litoměřicích, který vedly sestry zdíslávky. Emílie se provdala, ale sestry Marie a Anna se staly společně se svou sestřenicí Annou Kuderovou sestrami tohoto společenství. Sestra Marie složila věčné sliby 10. března 1979. Plných 42 let žila ve světě pro Ježíše, i za dob tvrdé totality vytvářela moravskou větev společenství.

Sloužila po celý život kněžím na farách jako farní hospodyně. Její služba začala na faře v Židlochovicích, později v Křepicích, kde byl farářem P. Metoděj Kuběna. Sestra Marie ho doprovázela na jeho působištích v Nosislavi a na Žernůvce. Po jeho smrti sloužila pateru Jašovi v Deblíně a v Kuřimské Nové Vsi. Ve službě tvořily se sestrou Annou nerozlučnou dvojici, sestra Anna pracovala jako úřednice v civilním zaměstnání, a přitom Marii i na farách kněžím pomáhala s úřední agendou a katechezí dětí. Marie často říkala, že chtěla vždy pomáhat jen prostým venkovským kněžím, netoužila po uznání, vděku, slávě. Když jsem navštívila obě sestry na faře v Kuřimské Nové Vsi, pan farář Jaša vesele poznamenal: Plavu v samé smetaně! Tím vyjádřil vše – poděkování za věrnou a nenápadnou službu sester, které se mu dostávalo.

Sestra Marie byla tiché, nenápadné povahy, měla srdce karmelitky. Kostel a svatostánek, neustálá modlitba a práce, to byl celý její život. Smysl pro krásné věci uplatňovala při šití oděvů a květinové výzdobě kostelů všude, kde působila. Byla výborná kuchařka, hostila na farách mnoho hostů, zvláště dětí. Nenápadná, tichá, psala si písemná rozjímání a modlitby. Všem vždy žehnala, nikdy nereptala, vše přijímala odevzdaně z Boží ruky. Měla také svůj osobitý smysl pro humor, o čemž by mohla dlouze vyprávět zejména její sestra Anička.

I když ležela na lůžku na Moravci dlouhých 7 let, působila vždy radostně, modlila se, vnímala mši svatou, všem přichozím děkovala a s láskou žehnala. Živě se zajímala o naše mladé sestry, měly jsme ji všichni opravdu ze srdce rády. Také u personálu domova byla oblíbená, starali se o ni vzorně, za což jim vždy s láskou děkovala. Patří jim za to i náš vděk a dík.

Sestřičko, děkujeme za Váš pokorný a prostý život, kéž Vás Bůh zahrne svou milostí a požehnáním. Ať Vaše blahoslavené čisté srdce vidí Boha tváří v tvář!

Lenka Bernadetta Nezbedová

Nadějné knihy

Přelom září a října v nakladatelství Krystal OP

Mezi 23. a 26. zářím 2021 se nakladatelství Krystal OP opět účastnilo knižního veletrhu Svět knihy ve Veletržním paláci v Holešovicích. Jako vždy jsme si se svou knižní produkcí připadali trochu jako exoti, i když nejexotičtější jsme určitě nebyli. Ve slabších chvílích mohlo člověka při pohledu na některé naše knihy napadnout: „Tato kniha je skvělá, v českém jazykovém prostředí nemá srovnání, jestlipak si jí někdo všimne?“ A všiml! Pro představu zde uvedu několik příkladů, jak letos návštěvník Světa knihy našel svou knihu na pultu stánku Krystalu OP a ona si našla jeho. Knihu *Pierre Claverie, ustřícet setkání s druhým* si odnesl český diplomat, který roky působil jako zástupce velvyslance a konzul na zastupitelských úřadech v hlavních městech Alžírsko a Maroka a mimo jiné byl jedním z hostů diskuze v D8, která se věnovala Pierru Claveriemu a možnosti a nemožnosti dialogu s islámem. Část bilingvních knih ediční řady Aquinata si vyhlédla a opatřila mladá dívka, studentka KTF UK, nadšená do studia latiny. *Salve* věnované Victoru Whitovi OP, jeho myšlenkám a vztahu psychologie a teologie na poslední chvíli zahlédl okolo procházející psycholog, který si mapoval nové tituly vyšlé v jeho oboru, a už se ho nepustil. Dále absolvent ETF UK doplňující si řadu *Summa theologiae* o nově vyšlé traktáty či několik dam, které přes mobil komunikovaly s manžely o tom, které svazky jim chybí v knihovně a musí je mít. Je nasnadě, že knihy samy umně rozvířovaly zajímavé a obohacující rozhovory, za které jsme byli velmi rádi...

Záhy nato jsme vyrazili do Uherského Brodu na Růžencovou pouť a na setkání s magistrem řádu fr. Gerardem Timonerem III OP. Díky velké ochotě a pomoci uherskobrodských sester mnišek a místních Orľů jsme mohli mít od soboty do neděle postavený před dominikánským kostelem stánek s knihami. Asi jsme museli chvílemi působit trochu nezvykle, zvláště proto, že jsme nebyli schopni pokrýt širokou poptávku místního trhu. Neprodávali jsme ani křížky, ani růžence, a dokonce ani farní kalendáře či farní oplat-

Foto: SM. Vincenta Vodáková OP

ky. Velmi nás překvapilo drsné klima v podobě větších i menších větrných porывů. Knihy musely být přibíjeny ke stolu okolo ležícími kameny, aby je neodnesl vítr (i když i na to došlo...). I zde jsme byli obdarováni cennými setkáními a rozhovory s poutníky a také milou přítomností a pospolitostí s členy téměř všech větví dominikánské rodiny. Snad jen jeden příklad za všechny: po delším váhání jsme nakonec s sebou ve skladu zabalili i starší titul *Útěcha mého putování* od Jeronýma Savonaroly, co kdyby se hodil... Okolo stánku pak procházel pán se slovy: „Aaaa, tak toho jste upálili, byl to kacír, nebo ne?“ Krátce jsme zareagovali, něco ve smyslu, ať si udělá obrázek sám, že kniha je k dispozici, a pán procházel dál do kostela. Asi po půl hodině vyšel z kostela a už z dálky volal: „Tak já si ho tedy vezmu!“ A vzal. Velmi milé bylo také setkání s otcem magistrem a jeho sociem, a to jak v Uherském Brodě, tak o den později v Praze.

Chtěli bychom vyjádřit vděčnost za to, že fungujeme, že můžeme obdarovávat a být obdarováni. Hektický přelom září a října nás opět utvrdil v naději, že vše je v Božích rukách. Naše knihy nepatří mezi klasické bestsellery, nevydáváme ve statisícových nákladech, ale nejsou beznadějně, protože mohou ke svým čtenářům promlouvat mnohem hlouběji.

*SM. Vincenta Vodáková OP
Krystal OP*

Foto: SM. Vincenta Vodáková OP

Dominikánský odkaz naděje: úsilí a dar

O víře a lásce umíme z odkazu našeho otce, sv. Dominika, vydedukovat mnohé. Nadějí je formován celý jeho život, neboť bez ní by asi neopustil kariéru v Osmě, nechodil tam, kde ho vláčeli trním, a nediskutoval s heretiky, bez ní by s několika málo bratry neusiloval založit řád, nevyšílal by je po dvou jen tak kázat atd. atd. Nechceme však uměle a bez pramenných podkladů připisovat naději to, za co mohou nejen další dvě teologální ctnosti, ale i všechny ostatní, celá Dominikova osobnost a spiritualita jako taková. Když hledáme její zdroj, dojdeme k Božímu slovu a k příslibu Spasitele.

Foto: Wikimedia Commons

Veškeré starozákonné příběhy člověka a posláze Božího lidu spočívají na Příslibu. A není snad signifikantní, že jej v Bibli poprvé čteme ve výroku Boha adresovaném hadovi? „Mezi tebe a ženu položím nepřítelství, i mezi símě tvé a símě její. Ono ti rozdrtí hlavu a ty jemu rozdrtíš patu“ (Gn 3, 15). Protoevangelium přináší naději i perspektivu zápasu.

Strach, dokonce zoufalství, pochybnosti, přesvědčivost pouze rozumových argumentů, jednoznačná realita i vnější překážky, to vše a mnoho dalšího je v tomto boji soupeřem. Jen namátkou: Sára se smála tomu, že by mohla rodit (srov. Gn 18, 12n), Gedeon opakovaně prostíral rouno (srov. Sd 6, 36–40).

Ti, kteří konvertovali v dospělosti, i ti, kteří prošli krizí v duchovním životě a jeho následným prohloubením či druhým obrácením, dobře vědí, jakou houštinou se nepochopitelně dokázalo prodrat poznání a touha, jež je k Bohu přiblížily. Zároveň však také vědí, kolik hledání, otázek, studia i čekání do své cesty vložili. A to by zřejmě nebylo možné bez obyčejné lidské naděje, někde sice ukryté, a přece spolupracující s milostí Toho, který zůstával *incognito*. – Tajemství.

Dominikánská tradice staletí až přepečlivě rozpracovala souvislosti, propojenost a komplementaritu přirozených i nadpřirozených prvků spirituality, z nichž může – i s trochou zdravého odstupu – dodnes čerpat.

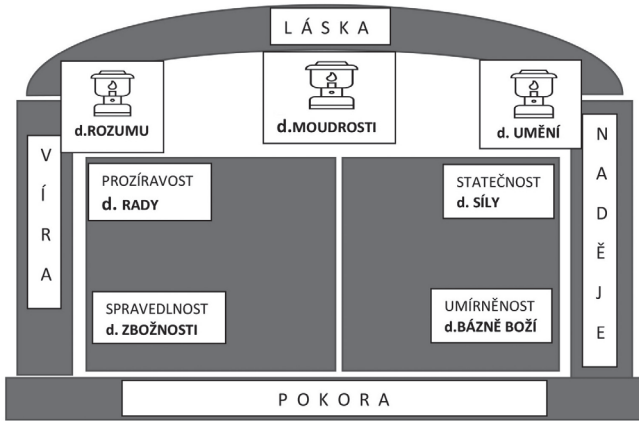
Naděje, a to i přirozená, je ctnost, tedy kvalita duše a trvalý návyk jednat dobře i přes překážky, velmi zjednodušeně řečeno. Má za předmět nepřítomné a budoucí, uskutečnitelné a zároveň nesdažitelné dobro. „Jsme spaseni v naději; naděje však, kterou je vidět, není už naděje. Kdo něco vidí, proč by v to ještě doufal?“ (Řím 8, 24) Jako každou ctnost je třeba ji pěstovat. Negativní cestou to znamená vyhýbat se pokušením proti naději. Jimi jsou pýcha, opovážlivost spoléhající buď jen na vlastní síly, anebo čekající od Boha to, co on ukládá člověku jako úkol k jeho dobru, např. zázračnou pomoc a ochranu tam, kde přirozený rozum a vlastní síly mají náležité prostředky – ostatně rovněž od něho: známe staříčkový vtíp o zemřelém, jenž Bohu vyčítá, proč ho neuzdravil. „Nabídl jsem ti vynikající lékaře a účinné léky. Odmítl jsi,“ odvětil Hospodin. Opačným pokušením je rezignace, přesvědčení, že cíl je tak obtížný, až se stává nedosažitelným. Není snad třeba zmiňovat, že problém je i v lenosti.

Co však pozitivní cesta, tíhnutí k dobru? Nemůžeme ji nezmínit v kontextu ostatních ctností. Spočívá ve vůli, neboť dobro je žádoucí, a opírá se o jistotu víry, kterou dodává rozum. Ví, že ani jedna cesta není bez překážek a že jsou nezbytné pro růst osobnosti. Mnozí jistě znají definici Václava Havla, že naděje není světlo na konci tunelu, ale „je to stav ducha, který dává smysl našemu životu“. A jinde: „Naděje není přesvědčení, že něco dobře dopadne, ale jistota, že má něco smysl – bez ohledu na to, jak to dopadne.“¹ Motivaci naději rovněž poskytuje naše paměť a vděčnost.

Kvalitativní změnu v chápání naděje a nakládání s ní přináší „recept“ apoštola Pavla: „Víme, že z utrpení roste vytrvalost, z vytrvalosti osvědčenost a z osvědčenosti naděje. A naděje neklame, neboť Boží láska je vylita do našich srdcí skrze Ducha svatého, který nám byl dán“ (Řím 5, 3b–5). Hovoříme již o teologální ctnosti. Znamená to, že spolu s vírou a láskou je jejím předmětem sám Bůh, náš nejzazší cíl. Naděje je darem milosti. O víře víme, že oslovuje náš rozum (viz Řím 1, 20). Naděje a láska spočívají ve vůli. „Člověk osvětlený vírou se vznáší k Bohu na dvou křídlech naděje a lásky.“² Bůh je *auxiliator et auxilians*. „Je to Bůh, který ve vás působí, že chcete i činíte...“ (Flp 2, 13), a proto „... s bázní a chvěním uvádějte ve skutek své spasení“ (Flp 2, 12). Vlitá naděje, opírající se o jistotu víry a oživovaná láskou, a naše zásluha úsilí vytvářejí v křesťanské nauce určitý šerosvit.

Rodinným stříbrem je „brána nebe“, jejímž autorem je citovaný učitel duchovního života Réginald Marie Garrigou-Lagrange. Prezentuje na ní propojenost organismu ctností a darů.

Pozorný čtenář, jemuž doporučujeme o bráně porozjímat, si na ní všimne, jak i kardinální ctnosti (čepy veřejí) jsou pro naději nezbytné. Kromě toho víme, že ctnosti rostou spojitě – roste-li obzvlášť jedna, rostou všechny.

Světlem, které naději završuje a bránu osvětluje, je dar umění. Uschopňuje nás řídit se v praxi vnuknutími vyššími, než je rozumová teologie. Díky němu lépe rozeznáváme dobro a zlo, dokážeme zdravě usuzovat o lidských věcech, rozpoznávat jejich relativitu, ale současně v nich odhalovat Boží stopy a záměry. Je tedy zřejmé, že nás učí hledat naději tam, kde existuje reálně.³

Autor k naději kromě darů Ducha přiřazuje druhé blahoslavenství: „Blaze těm, kdo pláčou, neboť oni budou potěšeni“ (Mt 5, 4). Taková naděje se obrací i za hranice smrti. Snad můžeme udělat ještě další krok, tentokrát s apoštolem Pavlem: „Utrpení tohoto času se nedají srovnat s budoucí slávou, která má být na nás zjevena“ (Řím 8, 18). Mohou nám na mysli vytanout tak často slychané argumenty o hrůzách válek, gulagů, terorismu a mnoha dalších utrpení. Naděje nás vede díky oné „nemožnosti srovnání“ pomyslet, jak neskonalá je Boží krása, moc, láska a sláva, na níž budeme participovat.

Je adventní doba, čas očekávání Spasitele. Věříme, že jistě přijde. Ale je i čas různorodých těžkých zkoušek na mnohých frontách světa i osobních životů. Proto tato úvaha možná působí i trochu skepticky. Chce nabídnout místo naivního optimismu skryté světlo, které je vidět jen Božím pohledem. „A v jeho jménu bude naděje národů“ (Mt 12, 21). O naději je nutno především prosit. A prosit můžeme, máme-li naději.

Terezie Eisnerová OP

Pozn.

¹ Václav Havel a Karel Hvizďala, *Dálkový výslech*. Praha, Melantrich 1989, s. 156–157.

² Réginald Garrigou-Lagrangé OP, *Trzy okresy życia wewnętrzznego*. Niepokalanów, Wydawnictwo Ojców Franciszkanów 2001, s. 60.

³ Srov. tamtéž, s. 595.

Stůl prostřený v naději

Foto: Archiv OP

Slavení je ošemetná věc. A u dominikánů, zdá se mi, zvláště. Máme vůbec co slavit, ptají se mnozí, když se na obzoru objeví nějaké jubileum. Pokud nám, dominikánům, něco dělá vrásky, tak slavení patří k jasným favoritům. Proč? Proč si s něčím tak spontánním, přirozeným, lidským nevíme rady? A tak mi motto letošního končícího jubilea „U stolu se svatým Dominikem“ inspirované obrazem z Mascareilly přišlo jako šťastná volba. V geniální zkratce nabízí odpověď nejen na otázku, proč a jak slavit, ale také jak být spolu a jak kázat.

Pravděpodobně nejstarší portrét Dominika z boloňského kostela Santa Maria della Mascarella nezobrazuje zakladatele řádu jako osamoceného vyvýšeného světce, ale jako jednoho z bratří. *Primus inter pares*. Takto Dominik viděl sám sebe: jako člena bratrského společenství, ve službě bratřím a spolu s nimi ve službě kázání. A řád takto od počátku chápal sám sebe, jako radostné společenství shromážděné u jednoho stolu, jedna duše a jedno srdce v Bohu. Samozřejmě, že máme co slavit! Už jen to, že jsme všichni pozváni, abychom zasedli ke stolu se svatým Dominikem.

Bratři u bohatě prostřeného stolu. To je to, čím nás všechny uchvátíla a vždy znovu zasahuje dominikánská spiritualita: radost, přátelství a pohostinnost. Pohostinnost Boží a lidská. Bratři sedící u stolu po dvou: to jsou dominikáni posláni kázat jako komunita. Bratři stejní, a přece jiní, zobrazení v téže pozici, ale s odlišnými tvářemi: to je jednota řádu v různosti. Samozřejmě, že máme co slavit! Máme přece naději, že náš hlad po pokoji, s nímž ke společnému stolu přicházíme, bude utišen v pravém Pokoji.

Stůl z Mascareilly odkazuje na zázrak rozmnožení chlebů, známý z kanonizačních akt svatého Dominika. Na oznámení, že nemají dost jídla, odpovídá Dominik dotyčnému bratru: Jdi a modli se, protože Pán se o to postará. A skutečně, Pán se postaral. Často bolestně zakoušíme vlastní nedostatečnost. I když máme málo, jsme povoláni vycházet a zvát druhé na hostinu. To, o co se máme dělit, si totiž musíme nejprve vyprosit, vyžebrot. A Pán velkoryse dává: plný stůl, z jehož hojnosti pak my máme velkoryse rozdávat. Když v naději otvíráme svá společenství a prostíráme stoly, Pán se stará, sytí nás a skrze nás sytí druhé.

Otevřené společenství se ovšem neobejde bez otevřených srdcí. Zvát ke stolu společenství vyžaduje nejprve zvát druhé ke stolu svého srdce. Prostírat stůl svého srdce, aby se Pán mohl postarat o chléb, o nějž se máme dělit. Otvírat dveře svého srdce, své vnitřní komůrky, zvát nejprve Pána, a když je pokrm nachystán, zvát ostatní a obsluhovat je. V přímluvné modlitbě, se soucitem a milosrdenstvím, v přátelství, v oběti za druhé.

Společná hostina, to je obraz kázání jakožto skutku lásky, přátelské služby. Naše kázání nemá řinčet namyšlenou pravdou ubíjející nepřátele, má zvát druhé k přisednutí, hledat společnou řeč, přátelstvím překlenovat příkopy, abychom k pravdě mohli směřovat společně. Možná se nám vybaví jiná známá scéna: Dominik debatující s heretickým hostinským, anebo slova svatého Augustina: „Co vzala nevěra, vrátila pohostinnost.“

Obraz z Mascareilly, to je úplně obyčejná všednodenní scéna: bratři společně zasedli za jeden stůl, aby se nasýtili. Přesto zobrazuje zázrak, několik zázraků: Kristus uprostřed nás, Kristus sjednocující nás s Bohem a mezi sebou navzájem skrze obětování sebe sama, Kristus dávající se nám za pokrm. Chléb z nebe. K chudobě našich prostředků a našeho lidského konání Pán zázračně přidává ze svého bohatství, doplňuje, co chybí k plnosti. Souzvuk lidského a božského, přirozeného a nadpřirozeného. Boží sláva se snoubí s každodenností. To je důvod, proč slavit (nejen o jubileích, ale každodenně) a proč kázáním přivádět druhé ke společnému stolu. A to je i návod, jak: v prostotě, v bytí spolu, v přátelství, s otevřeností vůči druhým a Druhému. A s nadějí na dosažení plnosti, na úplné nasycení. Neboť kdo otevřou dveře, ať už jde o dveře srdce, nebo společenství, k těm Pán vejde a bude jíst u nich a oni u Pána (srov. Zj 3, 20).

Dagmar Ester Kopecká

P.S. Více informací o obrazu z Mascareilly najdete v článku Eleonory Tiolli a Gianniho Festy OP „U stolu se sv. Dominikem“ v *Salve* 3/2021, které snad, jak máme naději, vyjde v dohledné době.

Mezi nadějí a bázni

aneb hlavně nesejít z cesty k cíli, k němuž s nadějí kráčíme

Naděje se opírá o všemohoucnost a milosrdenství Boží. A právě na tyto vlastnosti se jistě chtěla odvolat i Matka Boží, když už se nadechovala k přímluvě za potrestaného anděla Petronela ve filmu *Anděl Páně*. Odpověď Pána Boha ve smyslu „*Maruško, říkám ti, blbce ze mě nikdo dělat nebude*“ ale připomněla, že je zde ještě další aspekt. Proto se na této zemi pohybujeme v doprovodu společníků naděje a bázně. Jedna se dívá dopředu na dobro, k němuž směřujeme, a také vidí, odkud přichází pomoc, s níž toto dobro můžeme dosáhnout. Ta druhá zase je vnímavá na zlo, které může přijít, a také na skutečnosti, z nichž by takové zlo vyšlo.

Bázeň, o kterou zde především běží, se nazývá bázeň Boží a zde je třeba vysvětlení, které se vynasnažíme najít u spolehlivého zdroje – Andělského učitele. Připomene nám, že pokud říkáme, že se bojíme v souvislosti s nějakou osobou, věcí, nebo dokonce jde-li o strach v souvislosti s Bohem, tak se můžeme zamyslet nad třemi možnostmi. Za prvé, bojíme se, protože ta osoba nebo věc je sama o sobě zlá. To ovšem u Boha nepřichází v úvahu. Za druhé, bojíme se, protože od určité osoby nebo věci nějaké zlo přichází, a to i přesto, že ta osoba nebo věc sama zlá není. Dítě, které dostane na zadek od těch, kdo jej mají rádi, to zřejmě potvrdí. Za třetí, bojíme se také něčoho nebo něčeho, protože s ním nějaké zlo souvisí, aniž by je nutně musel působit on sám. Klidně se může jednat o zlo, které jsme způsobili my sami, a teď se prostě bojíme dotyčnému přijít na oči. Řekli jsme, že Pán Bůh sám zlý není, a proto se ho nelze bát jako takového. O druhém a třetím případě bázně se u něj však uvažovat dá.

Představme si teď člověka jako poutníka, který směřuje po cestě do nebeského Jeruzaléma. Jeruzalém, v němž Bůh je sám světlem a chrámem, je konečný cíl cesty, je to absolutní dobro. Je to dobro, o němž mu říká jeho víra. Vírou také poznává, že toto dobro je dosažitelné. Věří totiž, že se člověk může na této pouti opřít o Boží moc a milosrdenství. A pokud poutník nejen věří tyto pravdy, ale ví, že se to týká i jeho osobně, že Bůh chce jemu samotnému pomoci, tak se v něm rodí naděje.

Bylo již řečeno, že bázeň je tam, kde hrozí nějaké zlo, což na této pouti hrozí také. Bůh ale zlý není, tak jaká bázeň? Ačkoli však Bůh sám zlý není, tak zde mohou být určitá zla, která s ním nějak souvisí, a dokonce i taková, která on sám může způsobit. „Zlo“, které sám Bůh působí, se nazývá trestem. Jako zlo je to vnímáno, protože člověk přichází o něco, co je dobré.

Foto: Vojtěch Kopecný

Nicméně trest sám, i když jakési zlo přináší, může být nakonec dobrý. To, co je důležité na této cestě, je totiž, zda směřujeme k cíli. Proto trest, který poutníka vyleká a tím způsobí, že se vrátí zpět na cestu, je vlastně dobrý. Pravda, taková bázeň se nazývá otrocká nebo služebná, ale pokud to zafunguje jako počátek navracení nebo obrácení, tak to není špatné. Bohužel existují případy, kdy se člověk nezalekne trestu, ale spíš toho, že přijde o svět, který si zamiloval jako poslední cíl, a od Boha se odvrátí. V tomto případě zafungoval strach zvaný světský. Tohle už špatné je, protože, jak bylo řečeno, poutník je tímto sveden nebo odstrašen z cesty.

Kromě těchto druhů bázni zde máme ještě takovou, která se neděsí trestu, ale toho, že bude pro vinu odloučena od Boha. Je to bázeň synovská. Člověk kráčí k Bohu a odmítá uhnout nalevo, napravo nebo úplně zpátky nikoli z bázně před trestem, nýbrž proto, že se bojí, aby nebyl odloučen od toho, koho s láskou hledá. Dodejme ještě, že popsané typy bázni jsou jaksi vypreparované. Ve skutečnosti je tu samozřejmě široké pole, kde se mísí i strach z trestu i z odloučení, tedy jakási bázeň těch, co se snaží o nějaký pokrok, což je zřejmě častý jev mezi těmi, kdo putují do nebeské vlasti. Nebudeme to dále rozebírat, stačí, že už víme, že nelze automaticky říkat: naděje je dobrá a bázeň je špatná. Hlavní totiž je, aby poutník došel tam, kam jej srdce osvícené vírou táhne. A na této pouti mu pomáhají i naděje, i bázeň.

Vlastně ve hře je vedle víry a naděje i láska. Podstatné pro směřování poutníka je totiž to, co má nejvíce rád. Pokud je to Bůh, tak jej nějaké nepřijemnosti na cestě neodradí. S rostoucí láskou ale bude silít bázeň synovská. Je to ta, kde není místo pro strach z trestu nebo z těžkostí. Zůstane tak nakonec pouze bázeň, která poutníka chrání, aby se vyhnul všemu, co jej od Boha může odloučit. Láska také způsobuje, že ačkoli je naděje individuální, přeci existuje i něco jako naděje, kterou poutník doufá pro druhé. To proto, že je díky lásce považuje za své druhé já.

Matka Boží tohle nepochybně zná nejlépe a Pán Bůh k ní promluvil jaksí kvůli nám. Udělal to nikoli s úmyslem vzít nám naději, ale připomenout, že zde je i důvod pro bázeň. Naděje totiž, ačkoli je to svébytná teologální ctnost, je obklopena dalšími ctnostmi a dary, díky nimž je schopna vést poutníka na jeho cestě. Vždyť předmět, ke kterému se naděje vztahuje, je poznatelný vírou. Láska zase způsobuje, že se objevuje spasitelná bázeň, která se dokonce řadí mezi dary Ducha svatého. Díky lásce se naděje také rozšiřuje i na další osoby. Tak člověk putuje tam, kde nakonec zůstává jen láska a to, co z ní bezprostředně vyplývá.

fr. Irenej Šiklar OP

Naděje, nadpřirozená žádostivost

Mít výborné vyučující ve stejném klášteře nebo alespoň ve stejné provincii je výhoda, ze které bratři studenti v Toulouse mohou těžit. Předměty v rámci toulouského studia teologie bývají solidně tomistické a občas i duchovně podnětné. Thierry-Marie Hamonic se sice v jiných otázkách (konkrétně de auxiliis neboli o předurčení) od tomistického hlavního proudu odchyluje, ale jeho kurzy o teologálních ctnostech byly tak trochu exerciciemi. V souladu s tématem čísla se zkusím podělit o něco z toho, co mě zaujalo z jeho přednášek o naději.

Jednotlivé typy naděje můžeme hierarchicky seřadit. Všichni znají časnou naději, kdy doufáme v něco v tomto světě, např. že se stanu slavným zpěvákem. Křesťané pak mohou zažívat christianizovanou naději, kdy předmět zůstává světský, ale přidává se k němu zbožná motivace (např. stanu se slavným zpěvákem, abych svým zpěvem mnohým hlásal evangelium). Ještě lepší je integrálně křesťanská naděje, kdy doufám v něco, co by pro nekřesťana nemělo smysl, například stát se regenschorim v katedrále. Ale žádná z těchto nadějí není teologální: ta směřuje spíše k tomu postavit se vedle andělských chórů ve věčné chvále Hospodina zástupů.

Foto: Albert Sova

Už Aristoteles učil, že všichni přinejmenším nevědomky usilují o blaženost. Dokonalá blaženost je předmětem i teologální naděje – ale není to v rozporu s definicí teologální ctnosti, tedy že má za předmět a motiv samotného Boha? Pokud chápeme, že pravá blaženost spočívá v oblažujícím patření na Boží tvář, rozpor mizí: Bůh nedává blaženost jinak než v rámci daru sebe samého, a proto plnost blaženosti od něj není reálně odlišná.

Nutnou podmínkou skutečně teologální naděje je i správný motiv. Zatímco jiné typy naděje mohou být postaveny na vlastních schopnostech, přízni druhých nebo třeba náhodě, ta teologální se může opírat jen o Boží milosrdenství. Pokud je pravá blaženost možná jen v rámci milosti, je nezaslouženým darem, tvor si ji nemůže vlastními silami zasloužit. Na druhou stranu, kde je lidská možnost zhřešit? Že „naděje neklame“ přece neznamená nemožnost „vypadnout ze spásy“. Naděje je jistá v tom smyslu, že Bůh mě chce spasit, „minutí cíle“ (etymologický smysl hříchu) je možné jen z naší, nikdy z jeho strany, a za tohoto života je také z jeho strany vždy otevřená možnost pokání. Naděje dobře rozpoznává, že „vítr milosti“ směřuje do věčné Boží přítomnosti a jeho směr se nikdy nezmění; že mohu jít proti tomuto větru do záhuby na této zásadní jistotě nic nemění.

Ke správnému motivu se dají přidat i druhotné motivy a předměty. My dominikáni zpíváme svému zakladateli: „o spem miram“, „ó blažená naděje“ – Dominikova přímluva k Božimu milosrdenství nic nepřidává, ale nám může pomoci v něj více doufat, je tak naší „nadějí“, „motivem naděje“, byť druhotným. Podobně je to s přímluvou jiných svatých nebo se službou církve svátostmi a kázáním. Podobně druhotným předmětem teologální naděje je vše, co je zaměřené k blaženosti a přesahuje přirozenou rovinu. V modlitbě Otče náš jen první prosba, „posvěť se jméno Tvé“, odpovídá teologální lásce, zbytek vyjadřuje naději. Např. „chléb náš vezdejší dej nám dnes“ znamená naději (dokonce jistou), že se o nás Pán postará, ale žádnou konkrétní podobou takového „chleba“ si už jisti být nemůžeme, a to ani když jednáme v souladu s „větrem milosti“. Nicméně je dobré s nadějí prosit i za taková nejistá dobra – tím naše ostatní naděje setrvávají v kontaktu s tou teologální a tak se čistí a „evangelizují“. Christianizované a integrálně křesťanské naděje jsou zároveň nástrojem růstu naděje teologální. Vděčnost za vyprošené dary nám pomáhá nepochybovat o Boží moci a lásce, ale ještě prospěšnější je modlitba nevyslyšená, ať už částečně (Bůh nám dá, o co jsme žádali, buď jinak, nebo později), nebo úplně (o co jsme žádali pro nás, nebylo dobré, a proto to nedostaneme). Čekání na vyslyšení modlitby posiluje touhu a vědomí vlastní nedostatečnosti, tedy pokoru, a pomáhá pozvedat se až k „naději proti veškeré naději“.

Základem všech teologálních ctností je Boží láska k nám. Víra je možná jen proto, že se Bůh z lásky k nám zjevil. Naděje má za základ příslib nebeské blaženosti a nechává Boha nás milovat a nám se darovat. Láska pak je předáváním Boží lásky dál. Bůh jako jediný nic nepotřebuje, a proto je jeho a jen jeho láska naprosto altruistická.

„Poznali jsme lásku, jakou má Bůh k nám“ (1 Jan 4, 18) – to je shrnutí naděje. Tedy, k poznání, že nás Bůh miluje, stačí víra, ale k poznání zkušenostnímu, praktickému, je nutná naděje. Teologální láska se pak živí touto láskou k nám, kterou naděje poznává skrze očekávaný dar věčné blaženosti i postupně přijímané skrze jednotlivé milosti. Nemohu dát víc, než jsem dostal, alespoň v příslibu. Proto největší z teologálních ctností je láska, ale růst v ní bez růstu naděje je zde na zemi nemožné.

fr. Václav Veselský OP

Opovázlivost

Foto: Albert Sova

Opovázlivost a zoufalství jsou protikladné smrtelné hříchy. O zoufalství a potřebě naděje se mluví hodně, ale co je to opovázlivost?

Zdá se, že hodně lidí se dnes ocitá ve stavu zoufalství, což se projevuje depresi; je stejně běžná i opovázlivost?

... opovázlivost může být v tom, že někdo považuje za dosažitelné nějaké dobro skrze božskou sílu a milosrdenství, i když dosažitelné není, např. když někdo doufá, že získá odpuštění bez kajícího nebo neobrací k pokání hříšníky, tak je také mylné tvrdit, že uděluje odpuštění těm, kdo v hříchu setrvávají (STh II-II, q. 21, a. 2).

„Protiklady se přitahují.“ To platí jak o dobru, tak o zlu. Například hédonismus a puritánství se často vyskytují pospolu. Stejně tak kolektivismus a individualismus, vytratí-li se smysl pro komunitu. A tak v moderní západní společnosti najdeme vedle sebe velikou opovázlivost a veliké zoufalství. Například když opovázlivě spoléháme na to, že můžeme díky vědě a technologiím dosáhnout bezmezní inteligence a vytvořit nebe na zemi, vyvolá taková opovázlivost zoufalé zklamání a roztrpčení nad těmi několika fyzickými bolestmi, které v našich životech zůstaly. Když se nepodaří naplnit

očekávání, naivní optimismus této opovázlivosti vyvolá pesimismus. Tak i „osvícenství“ vyvolá zoufalství existencalistů.

To vše má původ v odmítnutí Boží milosti. Svatý Tomáš proto za primární zdroj opovázlivosti označuje to, že hledáme věci samy v sobě dobré – jako třeba lidské štěstí na zemi – takovým způsobem, jako bychom k jejich získání nepotřebovali Boží milost. Druhý zdroj vidí v naději, že Bůh nám odpustí a prokáže nám milosrdenství, i když svoje hříchy nevyznáme a nebudeme jich litovat. Prorocké pojetí. V Tomášově době byl takový postoj neobvyklý; v naší době je ovšem běžný.

O nepodmíněné Boží lásce a soucitu a milosrdenství k hříšníkům slyšíme pořád, ale skoro nikdy se nemluví o jeho bezpodmínečné spravedlnosti a hněvu vůči hříchu.

Svatý Tomáš tedy zmiňuje dva zdánlivě protikladné klamy, které mají původ v odmítnutí téže pravdy, pravdy o milosti, spasení, vykoupení a odpuštění. V prvním případě je to zoufalství, které uznává Boží spravedlnost vůči hříchu, ale nepřipouští Boží milost obrácení hříšníků; v druhém případě opovázlivost, která uznává Boží milost, ale popírá existenci hříchu vyžadujícího odpuštění.

Proto často slyšíme, jak lidé na „Odpust“ odpovídají „Není co odpouštět“ – což skoro nikdy není pravda! Není-li co odpouštět, není žádný hřích. Jenže on je. Jsou dvě alternativy, které vylučují spasení, vykoupení a odpuštění, a ďábel se raduje stejně, ať zvolíme kteroukoli z nich: buď špatná zpráva bez dobré zprávy, spravedlnost bez milosrdenství, hřích bez vykoupení (omyl obvyklý spíše v minulosti), nebo dobrá zpráva bez špatné zprávy, milosrdenství bez spravedlnosti, vykoupení bez hříchu (omyl častější v naší době).

Proto jeden autor popsal opovázlivost typického moderního křesťanství jako náboženství, v němž „Bůh bez hněvu zachraňuje člověka bez viny milostí bez soudu pro nebe bez pekla skrze Krista bez kříže“. Bůh nemůže odpustit a neodpustí člověku, který nepřijímá odpuštění, protože si svůj hřích nepřipouští, ale ospravedlňuje ho. Jestliže se budeme ospravedlňovat sami, jak nás může ospravedlnit Bůh? Když věříme, že „není co odpouštět“, jak můžeme přijmout odpuštění? Kristus jasně řekl, že potřebujeme pokání i víru, že můžeme být spaseni. Víra a naděje bez pokání (což je opovázlivé) nás nemůže zachránit, a stejně tak nás nezachrání pokání bez víry a naděje (což je zoufalé, jako třeba pokání Jidášovo). Boží tmel je dvousložkové lepidlo.

*Peter Kreeft, Practical theology,
Ignatius press, San Francisco 2014, s. 159,
přeložila SM. Krista Chládková OP*

Tomáš a Tomáš

Foto: SM. Guzmána Valentová OP

S Tomášem Akvinským jsem se poprvé setkal za komunismu na gymnáziu v občanské nauce v rámci probírání tzv. předmarxistického myšlení. Podle toho, co nám soudruh učitel říkal, to byla strašná kreatura. To mě zaujalo, protože když na někoho bolševik svolával takové hromy a blesky, byl to často zajímavý a slušný člověk. Tehdy jsem ale neměl možnost se s Tomášem seznámit víc, takže zůstal jen u povrchního zájmu.

Po své konverzi jsem zjistil, že už jsem byl jako dítě pokřtěný, ale v křestním listu jsem nenašel uvedeného patrona. Na můj dotaz mi rodiče řekli, že mi

dali jméno Tomáš podle Masaryka. Ten zatím svatořečený není, takže logické bylo zdědit se jménem našeho prvního prezidenta i jeho patrona. Tím byl Tomáš Akvinský, neboť Masaryk se narodil 7. března, kdy byl v církevním kalendáři svátek Tomáše Akvinského (pokoncilní reforma kalendáře ho přesunula na 28. leden, kdy se slaví dnes, ovšem náš civilní kalendář nechal jméno Tomáš onoho předkoncilního 7. března). Tatiček Masaryk prostě dostal jméno po světcí, na jehož svátek se narodil. A tak jsem skrze Masaryka přijal Tomáše Akvinského jako svého křestního patrona.

Mít k nějakému světcí zvláštní vztah je jaksi normální, někdy se to tak nějak přihodí, jindy jde o záměrnou volbu. V mém případě to byla jakási kombinace obojího, protože k této eskapádě s křestním patronem se časem přidal i můj odborný zájem o Tomáše a jeho myšlení. Čím víc jsem toho od něj přečetl a přeložil, tím více obdivuji hloubku jeho myšlení a jednoduchost, se kterou to dokáže vyjádřit, aniž by to znamenalo jakoukoli degradaci tématu. S mnoha jeho myšlenkami nesouhlasím, ale toho, co mě přesvědčilo a otevřelo mi netušené obzory, je nesrovnatelně víc. Chesterton hezky říká, že Tomáš je zajímavý světec tím, že byl svatořečen více kvůli svému myšlení než kvůli skutkům. Samozřejmě, svatost není v pouhém myšlení ani v pouhých skutcích, ale u Tomáše se jeho svatost projevila hlavně onou čistotou intelektuální cesty k pravdě a schopností ji vyjádřit. Člověk se u něj nejen poučí o tom, jak se některé věci mají, ale také o tom, jak sám o důležitých věcech přemýšlet.

Ale zpět k Tomášovi jako světci. Nemohu říct, že bych chtěl jako on sedět a diktovat současně třem sekretářům, rozhodně se nepoznávám ve známých vyprávěních o létající krávě nebo roztržitém Tomášovi na hostině (pokud je neznáte, zalistujte v životopise, stojí to za to). Takže mně tento světec vlastně neimponuje tím, jak se choval. Imponuje mi tím, že Boha miloval jako intelektuál a dokázal se mu dostat ve svatosti tak blízko, že o něm dokázal přímo božsky – tj. hluboce moudře a přitom jednoduše – mluvit a psát.

Když dnes čtu některé beletristické knihy o svatých, často se v nich zdůrazňuje, jak je podstatná prostá víra a že ve studiu teologie svatost není. Obvykle v nich figurují postavy jako německá teoložka z Tübingen, která se nakonec ukáže jako velmi nešťastná a oči jí otevře prostý, nepřilíš studovaný, ale zato řádně lidový kněz. Jsem konzerva, takže když už hledám nějakého, byť literárního souputníka, opravdu se nemohu ztotožnit s modernistickými teoložkami z Tübingen, ale pravda je, že jsem rozumář, který o všem přemýšlí a nemůže se toho zbavit ani v duchovním životě a na povel se stát nepřilíš studovaným a lidovým. Tomáš jako světec i jeho myšlení mi ukazují, že lze být svatý i jako „intouš“, a že při tom lze udělat hodně dobrého pro druhé lidi. Že jde o jednu z mnoha podob cesty, kterou se k Bohu putuje, nikoli jedinou, nikoli nejlepší, nikoli nejjednodušší, ale možnou a funkční. Takže mezi lidovým, prostým a nepřilíš přemýšlivým knězem a intelektuálně zdatnou, ale nešťastnou teoložkou z Tübingen je zde naštěstí jako *via media* i třetí možnost – jít cestou Tomášovou. Nedělat ze sebe pyšného

rozumáře, ale v pokoře před Boží pravdou mluvit o Bohu i s Bohem co nejpřesněji a nejpravdivěji. A když při tom člověka mají někdy za vola (častěji se takového soudu člověk dočká od dobrých katolíků; nevěřící se kupodivu Tomášem častěji nadchnou), tak to lze snadno brát jako následování svého patrona, kterému kdysi dali přízvisko „Němý vůl“.

Tomáš Jan Machula

Foto: Wikimedia Commons

Maria – znamení naděje

V poslední kapitole konstituce o církvi Druhý vatikánský koncil připomíná úlohu Panny Marie v tajemství Krista a církve: její přítomnost ve Starém zákoně v podobě matky očekávaného Mesiáše, její panenské mateřství, její roli v Ježíšově životě, její neposkvrněné početí a nanebevzetí. S ohledem na to, jaké se jí dostalo úlohy v dramatu vykoupení světa, se Maria stala v řádu milosti naší matkou; v nebi jí zůstává, když se nás zastává jako obhájkyň, přímělkyně, pomocnice a prostřednice. Je prvotinou budoucí církve a znamením naděje pro církev současnou. „Je to vůbec poprvé,“ řekl nejvyšší pastýř Pavel VI., „co ekumenický koncil předkládá tak rozsáhlou syntézu katolické nauky o tom, jaké místo přesvatá Maria zaujímá v tajemství Krista a církve.“

(...)

Pod křížem se Panna Maria více než kdo jiný ztotožnila s touhou svého Syna spasit celý svět. Naléhavěji než v Káně se přimlouvá, aby tato touha došla ve všech lidech svého naplnění, aby všichni ti, kteří to neodmítnou, byli vskutku spaseni; v tomto smyslu je Matkou všech lidí, ať už to vědí, či nikoli. Plamen jejích přímělv však žhne novými, jasnějšími barvami, jakmile se týká těch, kteří jsou nepokryté členy mystického těla, jehož hlavou je Kristus. Naléhavě prosí, aby tito byli nejenom spaseni, ale aby mohli být skrze Krista, s Kristem a v Kristu podle svých sil zčásti i spasiteli ostatních lidí; právě v tomto smyslu je Maria vzývána jako Matka církve.

„Ach, když je všeho nedostatek a když je člověk přespříliš nešťastný,
přijď do kostela, mlč a dívej se na Matku Boží.

Ať je spáchané bezpráví jakkoli velké, ať je bída sebevětší,
když děti trpí, je ještě trýznivější být Matkou.

Dívej se na tu, která je zde, nenaříká, jako by už ztratila naději,

buď jako chudřas, který našel někoho chudšího;

buďte jako ti dva, kteří na sebe v tichu pohlížejí.“

(P. Claudel, *Corona Benignitatis anni Dei*)

Blahoslavená Panna Maria nás zastupuje všude tam, kde naše ubohost selhává. Zahálí svým světlem a promění všechno to, co my sami nezvládneme.

Charles Journet
Promluvy (o Marii), Krystal OP 2013,
s. 156–157, 174–175

Advent a Vánoce s Krystalem OP a se svatým Augustinem na Facebooku

Nakladatelství Krystal OP vás zve ke společnému putování letošním Adventem a Vánoce. Průvodcem nám bude kniha *Vánoční promluvy*, která obsahuje český překlad řady Augustinových kázání na Narození Páně a na svátek Zjevení Páně, z nichž některé promluvy byly objeveny teprve v posledních desetiletích. Kniha také přináší úvodní studii Davida Vopřady, která se zaměřuje na Augustina jako kazatele, snaží se čtenáři přiblížit, kde a proč se ve starověku vzala oslava Vánoc a jakým způsobem ji církve slavila, a uvádí nás do hlavních témat Augustinovy teologie Vánoc.

Vánoční promluvy svatého Augustina byly již delší dobu vyprodané, a proto jsme je pro vás dotiskli. Nyní si je můžete opět bez problému opatřit v našem eshopu: <https://krystal.op.cz>

*FB stránku Advent a Vánoce s Krystalem OP
můžete sledovat zde:*

Z nabídky nakladatelství Krystal OP

Josef Pieper: **Štěstí a kontemplace**

Touha po štěstí je člověku přirozená. A má-li mít lidský život vůbec nějaký smysl, musí tato touha nakonec dojít naplnění. Onu nejhlubší žízeň ovšem nemůže utišit žádné dílčí dobro, pouze „dobro v úplnosti“, Bůh sám. Plnosti štěstí tedy dosáhneme až na věčnosti, kdy Boha uvidíme tváří v tvář. Ale už zde můžeme předchut' onoho věčného štěstí okoušet. V milujícím patření, v pozemské kontemplaci. Ta ovšem není vyhrazena pouze mystikům či světcům, ale každému, kdo se dokáže zastavit, ztišit, žasnout a s láskou pohlížet i na ty nejnepatrnější věci. Z němčiny přeložil Jan Frei.

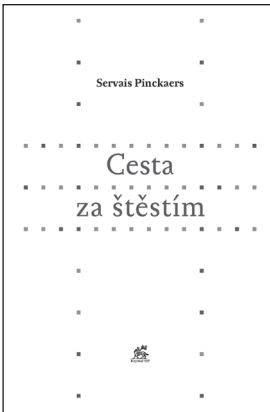
brož., 96 str., 130 Kč

David Vopřada:
Tertulián. O křtu

Jedenáctý svazek edice Patristika předkládá čtenáři další text významného křesťanského spisovatele Tertuliána, tentokrát pojednávající o svátosti křtu. Jedná se o nejstarší dochovaný křesťanský spis věnovaný tomuto tématu, jenž přináší cenné informace o teologii a liturgii křesťanské iniciace severoafrické církve na přelomu 2. a 3. století. Úvodní studie a komentář David Vopřada. Překlad z latiny Pavel Koronthály.

váz., 128 str., 170 Kč

Servais Pinckaers OP:
Cesta za štěstím

„Všichni chceme šťastně žít, o tom není pochyb,“ říká svatý Augustin. Co je však pravé štěstí a kde ho hledat? Autor této knihy nás uvádí na cestu za štěstím – je to cesta evangelia, cesta, kterou nám ukázal sám Bůh v Horském kázání, cesta blahoslavenství. V blahoslavenství nacházíme veškeré problémy, jež hýbají naším světem. Blahoslavenství jsou shrnutím lidského života s jeho radostmi a starostmi a přitom ten život stavějí do světla Kristova slova, které nás přichází osvitit „díky slitovnosti našeho Boha, s nímž nás navštívil Vycházející z výsosti, aby zazářil na ty, kdo přebývají v temnotě a stínu smrti, a vedl naše kroky po cestě pokoje“ (Lk 1, 78–79). Z francouzštiny přeložili Dagmar a František X. Halasovi.

brož., 176 str., 240 Kč

Salve 2/2021 – Fratelli tutti

Další číslo Salve zve čtenáře k odvážnému snění s papežem Františkem nad jeho poslední encyklikou Fratelli tutti, kterou psal s cílem přispět k obnově celosvětového úsilí o bratrství.

brož., 136 s., 100 Kč

<https://krystal.op.cz>
facebook.com/KrystalOp

Co by vás ještě mohlo zajímat:

- Setkání s magistrem řádu 4. 10. 2021 v Praze
<https://www.youtube.com/watch?v=VTmjOUiP1H4&t=2296s>
- Dokořán se sestrou Benedictou Hübnerovou
<https://www.tvnoe.cz/porad/32560-dokoran-se-sestrou-benedictou-h-bnerovou>
- dominikánský blog | <https://op.cz/blog/>
- záznam přednášek stálého studia | O čem bys kázal | Svatojilské rekollece
https://www.youtube.com/channel/UCXgghtPJapWwLM_r6zKJXOw
- cyklus olomouckých dominikánů „Boží Slovo však spoutáno není...!“
<https://www.youtube.com/channel/UCFhR5Lpg6ukDbTQhOP7f1aQ>
- Dominikánská 8 – informace o programech, záznamy akcí
<http://www.dominikanska8.cz/>
<https://www.youtube.com/channel/UCsffFbYumKjs71MwYZ52BQ>
<https://soundcloud.com/dominikanska8>
- novinky našeho knihkupectví Oliva | <http://www.oliva.op.cz/>
- knižní salóny nakladatelství Krystal OP | <https://krystal.op.cz/poslechnete-si/>

OPusculum

Časopis české dominikánské rodiny

Vydává Kazatelské středisko České dominikánské provincie

Redakce

e-mail: opusculum@op.cz

Fr. Gabriel Malich OP (gabriel@op.cz)

S. Marie Pitterová OP (monialesop@volny.cz)

SM. Guzmanova Valentová OP (guzmana@dominikanka.cz)

Lenka Bernadetta Nezbedová (Nezlenka@seznam.cz)

Jiří Reginald Machačík (machacik@volny.cz)

Jan Jáchym Beneš (jachym@op.cz)

Fotografie na obálce:

1. s. | Andrea di Bonaiuto: Via veritas, detail. Foto: Wikimedia Commons

2. s. | Pouť v Uherském Brodě. Foto: © Stanislav Kadlčík

3. s. | Svět knihy 2021. Foto: Krystal OP

Bankovní spojení pro dary: č. účtu: 268154211/0300 v.s.: 290

Uzávěrka příštího čísla: 15. 1. 2022

<http://opusculum.op.cz>

STUDENTSKÉ UBYTOVÁNÍ U DOMINIKÁNEK

Plzeň 2 - SLOVANY
Jablonského 92
rafaela@dominikanka.cz
732 404 493

Z obsahu

Kázání magistra řádu na pouti v Uherském Brodě

Druhá kapitula laiků sv. Dominika

Dominikánský odkaz naděje: úsilí a dar

Mezi nadějí a bázní

Tomáš a Tomáš

Maria – znamení naděje

<http://opusculum.op.cz>

Adresa redakce:

OPusculum

Klášter dominikánů Praha

Husova 234/8, 110 00 Praha 1 – Staré Město

e-mail: opusculum@op.cz

Výtisk zdarma. Distribuce za cenu poštovního a balného. Objednávky na adrese redakce.